

OMRÅDEGJENNOMGANGER

metodedugnad

«A critical re-assessment of existing expenditures, and of the policies they are based upon, in light of the principles of efficiency, effectiveness, economy and/or affordability»

- men hva vet vi egentlig om effekter, effektivitet og produktivitet?
Hva er kunnskapsgrunnlaget for områdegjennomgangene?
- og hva kan metodeutfordringene være?

Regelverk

Økonomireglementet:

§ 4 Grunnleggende styringsprinsipper

Alle virksomheter skal:

c) sikre tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlig beslutningsgrunnlag

§ 16 Evalueringer:

Alle virksomheter skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om effektivitet, måloppnåelse og resultater innenfor hele eller deler av virksomhetens ansvarsområde og aktiviteter

Frekvens og omfang av evalueringene skal bestemmes ut fra virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet

Ny utredningsinstruks:

- omfatter, (m visse unntak), alle statlige tiltak som har virkninger utover den virksomheten som utreder tiltaket.
- Instruksen stiller tydelige minimumskrav til hva en utredning alltid skal inneholde, og gir veiledning om hvordan du skal vurdere om du trenger mer omfattende analyse.
- Instruksen har også bestemmelser om at man skal involvere berørte parter tidlig og hvordan høringsprosessen skal legges opp.

Forenkling og tydeligere skal-krav

Svar alltid på 6 spørsmål

Større fleksibilitet: Ikke slik at jo mer utredning jo bedre

Evaluering

” En systematisk datainnsamling, analyse og vurdering av en planlagt, pågående eller avsluttet aktivitet, en virksomhet, et virkemiddel eller en sektor.

Finansdepartementet (2005) ”Veileder til gjennomføring av evalueringer”

Utredning

Svar alltid på flg 6 spørsmål:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de og hvem blir berørt?
5. Hvilke tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for vellykket gjennomføring?

Involver berørte departementer og andre berørte parter tidlig i prosessen med å besvare disse spørsmålene

Evalueringsskriterier

- Produktivitet:
 - hvor effektiv er gjennomføringen?
- Måloppnåelse:
 - er det vedtatte effekt-målet oppnådd?
- Virkninger:
 - hva er andre forventede og utilsiktede virkninger, positive og negative?
- Relevans:
 - er virkningene relevante ihht brukernes behov?
- Levedyktighet:
 - vil de positive virkningene vedvare?
- Samfunnsøkonomisk analyse:
 - Hva er sammenhengen mellom ressursbruken og virkningene?



Portal for statlige evalueringer



► [Informasjon om søkefunksjonaliteten](#)

[Arbeid og velferd](#)[Bolig og eiendom](#)[Energi](#)[Familie og oppvekst](#)[Forbruker](#)[Forsvars- og sikkerhetspolitikk](#)[Helse og omsorg](#)[Innvandring og inkludering](#)[Internasjonalt](#)[Kommuner og distrikter](#)[Konstitusjonelle organer](#)[Kultur, fritid og livssyn](#)[Likestilling](#)[Lov og rett](#)[Mat, fiskeri og landbruk](#)[Miljø](#)[Næringsliv](#)[Offentlig forvaltning](#)[Samfunnssikkerhet](#)[Transport og kommunikasjon](#)[Urfolk og minoriteter](#)[Utdanning og forskning](#)[Økonomi](#)

Se også

[Utfører](#) [Oppdragsgiver](#) [Type](#) [Datagrunnlag](#)

Sist registrerte evalueringer

Velg hva du vil gjøre

Aktuelt



Evalueringsportalen er et svært nyttig verktøy!



- Evalueringsportalen er et viktig bidrag til økt åpenhet



Årets SSØ-pris til Norad for systematisk bruk av evaluering



Evalueringsportalen samler og bygger kunnskap!

[Gå til nyhetsarkivet](#)



30.03.2011 09:00

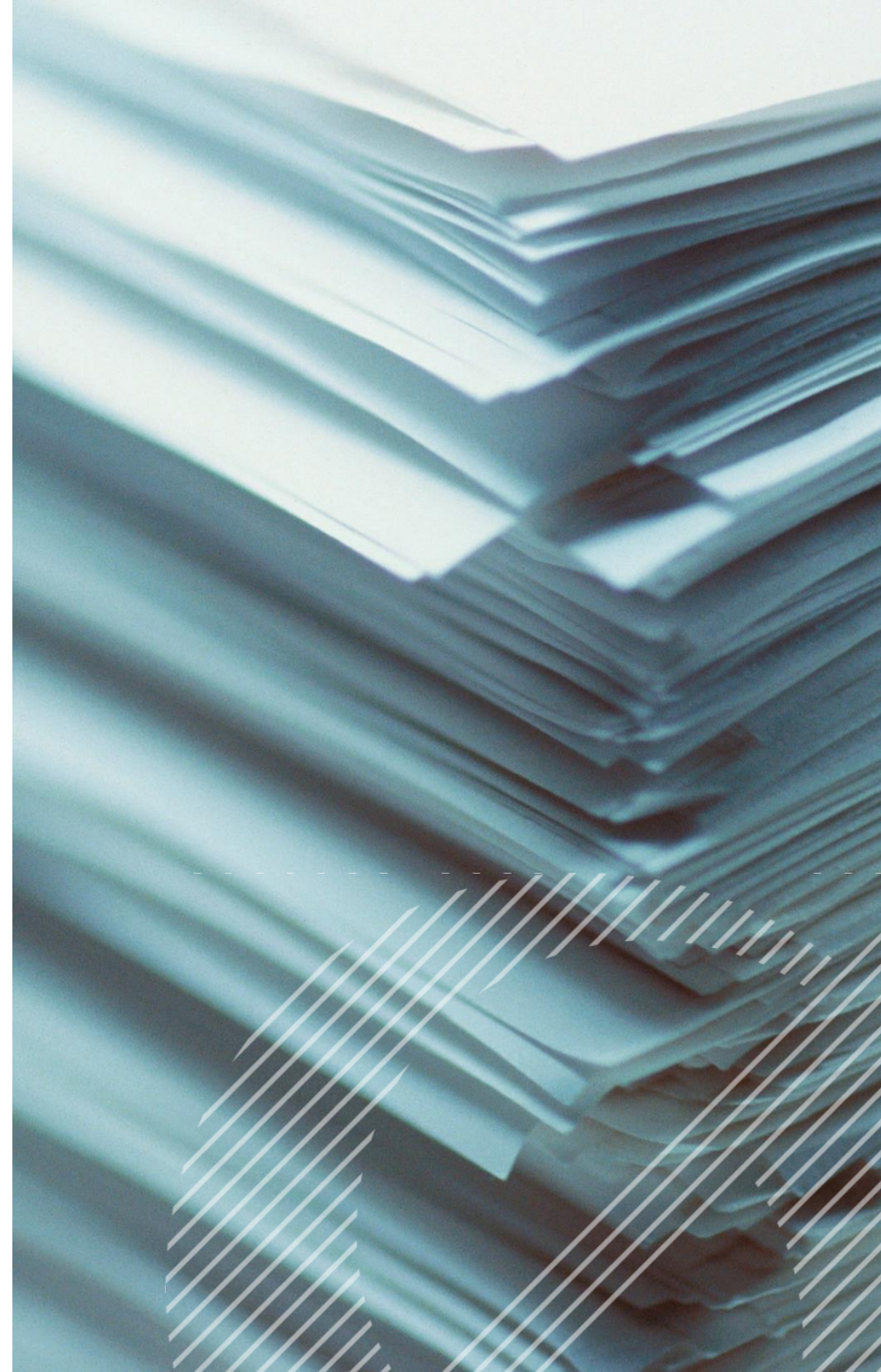
[Innføringskurs i samfunnsøkono...](#)

01.06.2011 08:00

[Møte i nettverk for samfunnsøk...](#)

Rapporter i evalueringsportalen (1994-2017)

	Departement	Underliggende	Total
KD	73	336	409
ASD	50	262	312
KMD	120	169	289
SD	119	126	245
JD	83	80	163
UD	18	142	160
HOD	24	133	157
FIN	93	38	131
BLD	98	18	116
NFD	17	95	112
(NHD)	35		35
KLD	36	27	63
OED	26	19	45
LMD	16	5	21
FD	6	3	9



Eksempler og erfaringer fra andre land



Funn fra andre land oppsummert

- Omtrent halvparten av EU-landene har innført «spending reviews» siden 2007
- Formålet er innsparing – enten for budsjettkutt eller omfordeling
- Tydelig politisk forankring – styrt av finansdepartementer – varierende grad av involvering av fagdepartementene
- De ulike formålene er til dels overlappende: ordninger for innsparingsformål forutsetter god informasjon og data om både produktivitet, resultater og formålseffektivitet
- Mest vellykket der evalueringsordninger og budsjettgjennomganger henger sammen og støtter opp under hverandre



Varianter av ordninger

Budsjettgjennomganger	Land
Omfattende budsjettgjennomganger (Comprehensive spending reviews)	Nederland Canada Storbritannia
Utvalgte budsjettgjennomganger (Selective spending reviews / strategic and operative reviews)	Nederland Canada Danmark

Evalueringsordninger	Land
Statlige evalueringsstandarder (whole of government evaluation standards)	Nederland Storbritannia
Statlige evalueringssystemer (evaluation system – evaluation policy)	Nederland Canada
Policygjennomganger (policy reviews)	Nederland
Virksomhetsgjennomganger (systemanalys, myndighetsanalys)	Sverige

Nederland: policy-gjennomganger

- regulert i lov, Finansdepartementet har ansvar for ordningen
- fagdepartementenes ansvar er å gjennomføre: alle budsjettområder skal gjennomgås hvert 4-7 år
- timing: de bør være gjennomført mot slutten av policy-periode – før nye policy-forslag legges frem
- gjerne eksterne oppdrag, uavhengig kvalitetssikringsordning
- standard oppdragsbeskrivelse: 15 spørsmål skal besvares
- regjeringen legger frem for parlamentet som etterspør plan og vil ha beskjed ved forsinkelser.



Spørsmål i en policy-gjennomgang (eks):

- Hvilken del av budsjettområdet skal policygjennomgangen dekke?
- Hva var begrunnelsen for å etablere dette politikk-/budsjettområdet/tiltaket?
- Hva består ansvaret til sentralforvaltningen i?
- Hva er kjennetegn ved, og sammenhengen mellom virkemidlene som benyttes?
- Hvilke evalueringer er gjennomført?
- Hvilke deler har ikke blitt evaluert og hvorfor? Er de ikke evaluerbare?
- Er det mulig å si noe om produktivitet og formåls effektivitet?
- Er det mulig å si noe om langsiktige virkninger og eventuelt utilsiktede virkninger?
- Hvor effektiv var policyen?
- Hvor produktiv var policyen?
- Hvilke tiltak kan iverksettes for å bedre produktivitet og formåls effektivitet?
- I tilfelle en skulle kutte utgiftene til dette området med 20% - hva ville de enkelte forslagene være og hva ville konsekvensene blitt?

Nederland: budsjettgjennomganger

- initiert og styrt av Finansdepartementet
- fast prosess med etablerte kriterier for sammensetning av arbeidsgruppe.
- intern «ønskeliste» - utgangspunktet er et område hvor det er antatt mye å hente
- forhandlinger med fagdepartementene
- skal identifisere flere forslag til innsparing på området (medlemmer i arbeidsgruppa uten vetorett)
- forberedes året før med vurdering av behov for data-innsamling og forprosjekter

Erfaringer i Nederland

- Økende interesse fra parlamentet for informasjonsgrunnlaget de får fra policy-gjennomgangene.
- En betydelig andel av forslagene innarbeidet i parti-programmene før valg. Bred tverrpolitisk oppslutning.
- Gode erfaringer med å velge relevante temaer til riktig tid.
- Kan brukes som instrument for å finne langsiktig løsning dersom et departement ber om tilleggs-bevilgninger på kort sikt. Forhandlinger synes å virke greit.
- Finansdepartementet: *«Det gir oss nyttig informasjon vi ikke ville fått uten denne ordningen»*

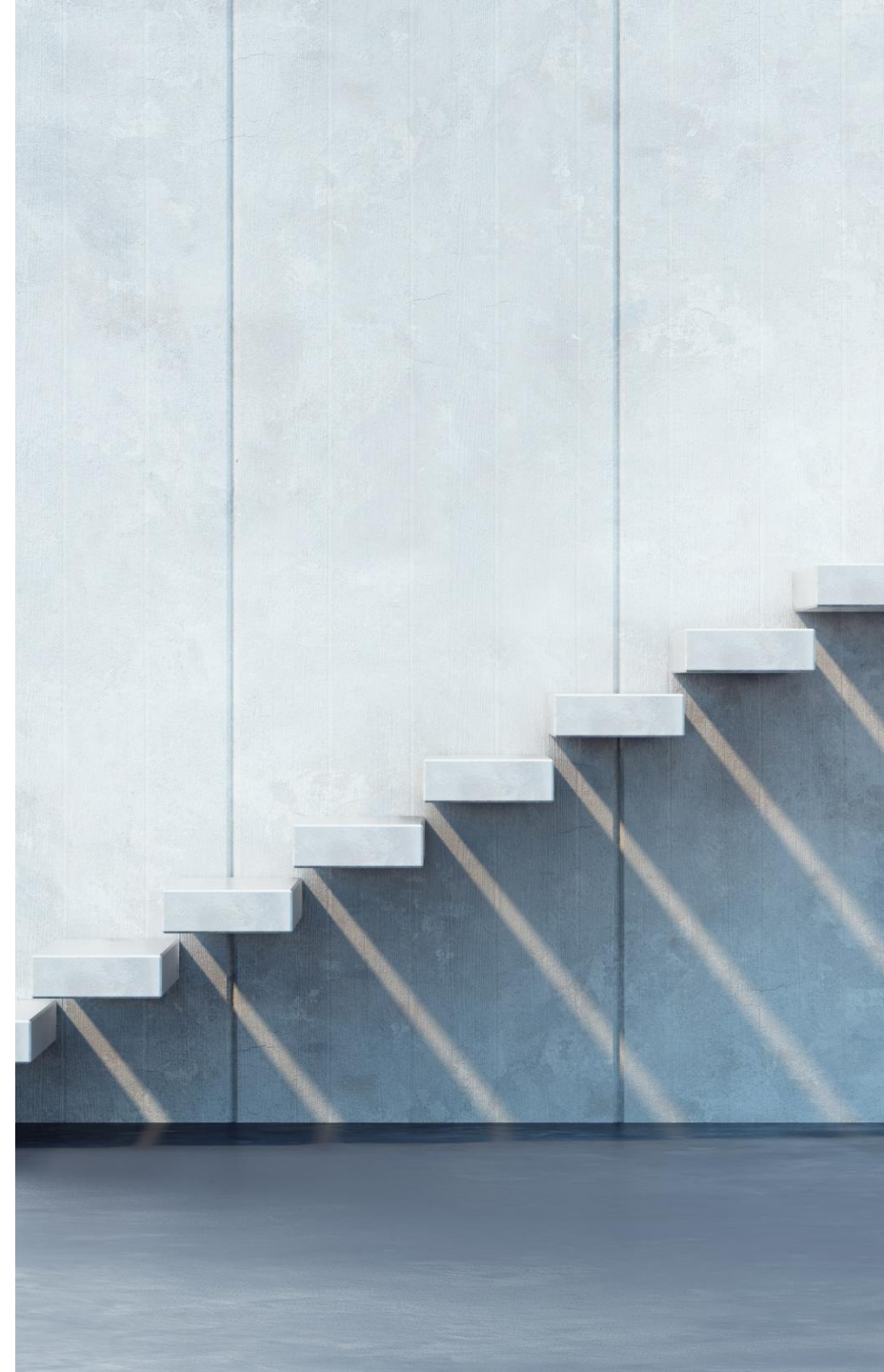


Erfaringer oppsummert

Gode ordninger for måling og evaluering er en forutsetning for effektive budsjettgjennomganger

De beste ordningene lar seg beskrive med

- Tydelig institusjonell forankring
- ett eller flere konkrete formål
- pragmatisk valg av tema for gjennomgang
- at interessekonflikter er tatt hensyn til
- tydelig ansvars- og rollefordeling
- ryddige og gjennomtenkte (faste) prosesser
- åpenhet om resultatene/rapportene



Læringspunkter

- Ordninger må ha en ramme som er bygget på systematikk (metode og tilnærming) og et solid informasjonsgrunnlag.
- Ordninger må likevel være fleksible nok til å fange opp aktuelle behov, «timing», og dermed generere økt nytte.
- Ordninger bør grunnleggende være preget av åpenhet om formål, metode og resultater.
- Evalueringsfunksjonen som ligger i departementene etter ØR bør sees i sammenheng med og bygge opp under generelle ordninger for områdegjennomganger.
- Bestillerfunksjonen må ha tilstrekkelig evalueringfaglig kompetanse.
- Ordninger for innsparingsformål må ha åpenhet om hvordan innsparte midler skal brukes – har stor betydning for incentiver – oppslutning over tid
- Involvering og deltakelse fra fagdepartementer i gjennomføring for å sikre kvalitet og unngå spillsituasjoner.

